

ÅRSBERETNING

2012

Vesthimmerlands Museum
Søndergade 44, 9600 Aars

INDHOLD:

MUSEETS VIRKSOMHED KORT FORTALT	s. 3
VESTHIMMERLANDS MUSEUM I TAL 2012	s. 5
ARBEJDSGRUNDLAG OG FORMÅL	s. 6
INDSAMLING, REGISTRERING, UNDERSØGELSER OG FORSKNING	s. 8
SAMLINGER OG BEVARING	s. 10
FORMIDLING	s. 12
MUSEUMSUNDERVISNING/SKOLETJENESTE	s. 14
ADMINISTRATION OG ØKONOMI	s. 18
ORGANISATION OG PERSONALE	s. 18
BYGNINGER, LOKALER OG INVENTAR	s. 20
SLUTBEMÆRKNING	s. 21

MUSEETS VIRKSOMHED KORT FORTALT

I december 2012 fik de danske museer en ny museumslov. Formålet er ”*gennem fagligt og økonomisk bæredygtige museers virksomhed og samarbejde at sikre kulturarv og naturarv i Danmark og udvikle betydningen af disse i samspil med verden omkring os*”.

Loven anfører bæredygtighed, samarbejde og udadvendthed som væsentlige parametre for museernes virksomhed. Statsanerkendte museer er således forpligtiget til at udvikle sig til alsidige, vidensbaserede kulturarvsinstitutioner, der befinder sig i tæt dialog med det omgivende samfund. Netop denne forpligtigelse har Vesthimmerlands Museum arbejdet målrettet med i de seneste år og dermed indledt en fornyelsesproces til en formidlings- og forskningsinstitution, der kan engagere sig i de udfordringer vores moderne samfund står over for.

Vesthimmerlands Museum rummer over 50.000 museumsgenstande og 200 hyldemeter arkivalier samt næsten en teabyte elektronisk datamateriale; dertil skal lægges den omfattende viden og det indgående lokalkendskab, som museets ansatte og frivillige medarbejdere har tilegnet sig gennem årene. Samlinger og viden er basis for museets virksomhed og vokser fra dag til dag gennem undersøgelser, indsamling og forskning.

Mange tusinde gæster og brugere har benyttet sig af museets tilbud og services i 2012 i forbindelse med udstillinger, arrangementer, samlinger, publikationer, lovbehaftet arbejde, hjemmesider m.m. Brugergruppen er stor og mangfoldig og omfatter bl.a. lokale borgere, foreninger, turister fra ind- og udland, uddannelsesinstitutioner, kommunale og statslige forvaltninger, medier og andre kulturaktører inden for og uden for kommunen. Således har Vesthimmerlands Museum en betydningsfuld opgave og funktion som kommunikationsvirksomhed, hvis aktivitetsniveau ikke blot bør måles i ordinært besøgstal, men også som omsætningsresultat af en mangfoldig aktivitets- og formidlingsflade med forsigtigt anslået 50.000 brugere i 2012.

I flere henseender har 2012 været et usædvanligt travlt år på museet. Store projekter som det arkæologiske storprojekt Skagerrak 4, særudstillingen ”Natur, Tro og Kirkerum”, etablering af en afdeling for museumsundervisning, magasinflytning og udvikling af Kulturarvstjenesten Vesthimmerland har krævet mange ressourcer, men samtidig skabt gode resultater og nye perspektiver.

I 2012 varslede Kulturstyrelsen en ny organisering af museernes arkæologiske ansvar på landsplan ved at samle det på færre og større enheder. I skrivende stund er Vesthimmerlands Museum kommet sikkert gennem denne proces og har fået lov til at fortsætte som et af de fremover kun 27 arkæologiske museer i landet. Til gengæld skal museet i den nærmeste fremtid være i stand til at leve op til en række nye kvalitetskrav og kriterier.

Dermed står Vesthimmerlands Museum over for store udfordringer med henblik på en fortløbende udvikling og konsolidering af driftsgrundlaget. Med kun fem fastansatte medarbejdere på heltid, deraf tre alene i arkæologien, og store udgifter til lokaler, vedligehold og edb, rummer det nuværende tilskudsgrundlag ingen mulighed for også at konsolidere medarbejderstaben omkring nyere tid og museumsundervisning. Derfor vil museets ledelse og medarbejdere også i den kommende tid lægge mange kræfter i at videreudvikle og synliggøre museets potentialer som professionelt museum med ansvar for arkæologi og nyere tids kulturhistorie i Vesthimmerlands Kommune. Dette vil ske i samarbejde med de mange venner, partnere og brugere af huset.

Med en mere solid faglig og kommunikativ basis kan Vesthimmerlands Museum endnu bedre kunne engagere sig i de mange udfordringer, vores moderne samfund står overfor.

Afslutningsvis vil jeg rette min største tak til alle medarbejdere, gode kræfter og flittige hænder, der gennem deres engagement, opbakning og støtte har været med til at sørge for, at året 2012 kunne blive til et af de mest begivenhedsrige og succesfulde år i museets historie.

Broder Berg
Maj 2012

VESTHIMMERLANDS MUSEUM I TAL 2012

Årlige åbningstimer:	1.456
Besøgende i alt:	11.234
Voksne:	7.199
Børn:	4.035
Børn i forbindelse med undervisning:	3.461
Programsatte arrangementer:	42
Skoleklasser, der modtog museumsundervisning:	148
Voksengrupper med booket arrangement:	27
Behandling af skriftlige og telefoniske henvendelser:	Ca. 40.000
Deraf byggesager m.v. jfr. museumslovens kapitel 8	868
Arkæologiske undersøgelser:	31
Nyere tids undersøgelser:	3
Unikke hits på museets hjemmesider:	221.257
Bygningsareal til vedligeholdelse:	2.000 m ²
Omfang af lagret elektronisk datamateriale:	953 gb
Antal genstande i samlingerne:	ca. 50.000
Faglige artikler publiceret gennem museets virksomhed:	14
Medlemmer i museumsforening:	395
Fastansatte medarbejdere på heltid:	5
Lønnede medarbejdere i alt:	35
Frivillige medarbejdere:	15
Årsværk ved frivilligt arbejde:	Ca. 1,25
Kørte kilometer i Vesthimmerland:	Ca. 18.000
Driftstilskud fra Vesthimmerlands Kommune:	2,2 mio. kr.
Omsætning i alt:	9,2 mio. kr.

ARBEJDSGRUNDLAG OG FORMÅL

Vesthimmerlands Museum er en selvejende institution, der også omfatter Lokalhistorisk Arkiv, Aars. Museet er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15. Støtteforeninger er Vesthimmerlands Museumsforening og Lokalhistorisk Forening for Aars og Omegn.

Vesthimmerlands Museum skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af Danmarks kulturarv og belyse forandring, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår fra de ældste tider til nu. Museet skal gøre samlingerne tilgængelige for offentligheden og stille dem til rådighed for forskningen samt udbrede kendskabet til resultatet af såvel museets egen forskning som anden forskning baseret på museets samlinger.

Vesthimmerlands Museum har ansvar for arkæologi og nyere tids kulturhistorie i Vesthimmerlands Kommune og betjener således et område på 771 km² med knap 38.000 indbyggere.

I 1980'erne blev der indgået samdriftsaftale med fonden Himmerlands Kunstmuseum. Aftalen blev revideret i 1999 i forbindelse med åbningen af Museumscenter Aars.

Vesthimmerlands Museum har et større indlån af genstande fra Johannes V. Jensens arbejdsværelse, der tilhører Nationalmuseet. Genstandene er udstillet på Johannes V. Jensen Museet i Farsø, og Vesthimmerlands Museum har ansvar for den del af museet, hvor disse genstande er udstillet. Der er indgået samarbejdsaftale med Vesthimmerlands Kommune og den selvejende institution Johannes V. Jensen Museet.

I 2012 blev indledt samtaler om indgåelse af aftaler med henblik på en fremtidig drift af Stenaldercenter Ertebølle under Vesthimmerlands Museums ledelse. Forhandlingerne forventes afsluttet i 2013.

Vesthimmerlands Museum er derudover engageret i en lang række formelle og uformelle samarbejder i kommunen, regionen og på landsplan. Museet er medlem af de nordjyske museumsfora NMU (Nordjyske Museers Udviklingsråd) og KulturarvNord og samarbejder i denne forbindelse med nabomuseer i regionen. Samarbejdsrelationer til universiteter og andre museer i landet bliver løbende styrket gennem deltagelse i undersøgelses- og formidlingsprojekter. Derudover har museet tilsluttet sig en lang række faglige mødefora under universiteter, Kulturstyrelsen og ODM, såsom nyere tids netværk, landbrugspuljen, forskningsnetværk, ledernetværk, formidlingsnetværk, samlingsnetværk, udkantpuljen m.v.

Endvidere har museet et meget velfungerende samarbejde med de lokalhistoriske arkiver i kommunen, blandt andet i forbindelse med implementering af registreringsdatabase Arkibas 4 og udgivelsen af fælles årsskrift med lokalhistorisk indhold.

På magasinområdet har museet indledt et samarbejde med museer i Vest- og Midtjylland med henblik på at afsøge muligheder for etablering af et fællesmagasin i Skive.

I 2012 har Vesthimmerlands Museum været medlem i følgende foreninger og organisationer:

Organisation Danske Museer - ODM

Nordjyske Museers Udviklingsråd – NMU

KulturArvNord

Det Kongelige Nordiske Oldskriftsselskab

Jysk Arkæologisk Selskab

Derudover er der tegnet personligt medlemskab i ICOM/CECA, Skandinavisk Museumsforbund samt MID – Museumsformidlere i Danmark.

Vesthimmerlands Museums bestyrelse

Bestyrelsen har ti medlemmer, hvoraf to er udpeget af byrådet, tre af museumsforeningen og de øvrige af interesseorganisationer.

Per Nørgaard, formand (Vesthimmerlands Kommune)

Thorkild Nielsen, næstformand (LO Vesthimmerland)

Uffe Bro (Vesthimmerlands Kommune)

Bente Høj Jensen (Nordjysk Familiebrug)

Marius Stubberup (Aars Handelstandsforening)

Poul Flemming Petersen (Vesthimmerlands Landboforening)

Anders Didriksen (Aars Borgerforening)

Jens Bøckhaus (Museumsforeningen)

Jan Hansen (Museumsforeningen)

Egon Jensen (Museumsforeningen)

Sine Toft Jensen (medarbejderrepræsentant)

Åbningstider:

Administration: Mandag til torsdag kl. 9 -16, fredag kl. 9-13

Udstilling: 1. maj – 31. august: tirsdag – søndag kl. 11 – 17

1. september – 30. april: tirsdag – søndag kl. 13 - 17

Lokalhistorisk Arkiv: Tirsdag kl. 15-17

INDSAMLING, REGISTRERING, UNDERSØGELSER OG FORSKNING

Vesthimmerlands Museum dækker med sin virksomhed indenfor arkæologi og nyere tids kulturhistorie hele kulturarvsområdet i Vesthimmerland, undtagen maritime emner, såsom færgefart, fiskeri og sejlads. I 2012 har museet arbejdet målrettet med indsamling i forbindelse med arkæologiske og nyere tids undersøgelser. Enkelte undersøgelser er forskningspræget eller lægger op til udvikling af forskningsprojekter i samarbejde med nabomuseer og universiteter. I denne forbindelse er der påbegyndt en række samarbejdsprojekter.

Aktuelle undersøgelsesresultater synliggøres i muligt omfang gennem publikationer og stilles til rådighed for forskere i ind og udland, herunder kommende forskere i forbindelse med kandidat- og ph.d. studier ved landets to arkæologiske universitetsafdelinger.

I henhold til museumslovens kapitel 8 behandlede Vesthimmerlands Museum i løbet af året 868 indkomne dokumenter vedr. byggesager, lokalplaner og landzonetilladelser.

Indmåling af fund ved hjælp af moderne gps-udstyr.

Arkæologi og oldtid

Den arkæologiske funktion har i 2012 været beskæftiget med ekstraordinært store projekter. Først og fremmest med Skagerrak4-projektet, hvor Energinet arbejder med nedlæggelsen af et elkabel fra Norge til Bulbjerg i Jammerbugten og videre gennem Vesthimmerland til Tjele ved Viborg. Ud af i alt 90 km løber kablets 42 km gennem Vesthimmerlands Kommune. I denne forbindelse har Vesthimmerlands Museum gennemført en lang række undersøgelser. Men også Aggersborg, Markvænget, den dyrkningstruede lokalitet Nedergården og en række andre lokaliteter er undersøgt arkæologisk.

Dette store aktivitetsniveau har medført, at afdelingen foruden museumsinspektøren og de to fastansatte arkæologer, Sine Toft Jensen og Simon Kjær Nielsen havde yderligere otte medarbejdere.

Der blev gennemført fem arkæologiske forundersøgelser og 31 undersøgelser.

Forundersøgelser 2012:

VMÅ 2709 Skagerrak 4 traceet

VMÅ 2624 Nedergården, oldtidsvogn og bebyggelse

VMÅ 2674 Aggersborg nord, detektorfund og aktivitetsområde

VMÅ 2708 Fokhøj, negativ forundersøgelse

VMÅ 2754 Krogstrup Vindmøller, negativ forundersøgelse

Undersøgelser 2012:

VMÅ 2646 Svenstrup, boplads yngre stenalder

VMÅ 2703 Vesterkjærvej 2011,2, jættestue

VMÅ 2704 Vesterkjærvej 2011,3, stendyngegrave, yngre bronzealder kult-og gravplads

VMÅ 2707 Svenstrup, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2710 Dammergård 2012, boplads yngre bronzealder, gravplads yngre jernalder

VMÅ 2711 Damgård 2012,1, boplads ældre jernalder

VMÅ 2713 Eriksminde 2012,1, boplads yngre stenalder

VMÅ 2714 Årupgaard 2012, 1, boplads yngre stenalder

VMÅ 2715 Årupgaard 2012, 2, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2719 Hedevej 2012,2, gravhøj yngre stenalder

VMÅ 2721 Markvænget 2012, boplads ældre jernalder

VMÅ 2724 Østergård 2012,1, gravhøj og kultområde yngre stenalder

VMÅ 2725 Ørndrupgaard 2012,2, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2728 Krogstrupholm 2012,1, boplads yngre stenalder

VMÅ 2729 Birkegaard 2012, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2730 Havbrovej 2012,1, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2731 Sjødalhus 2012, 1 og 2, boplads ældre jernalder

VMÅ 2736 Vestergaard 2012,1, grav romersk jernalder

VMÅ 2738 Mejlstrupgaard 2012,1, grav uvis datering

VMÅ 2744 Uden navn, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2745 Sjøstrupgaard 2012,1, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2746 Bakkegård 2012,1, kulturlag yngre bronzealder

VMÅ 2747 Tuehøjgaard 2012, boplads yngre bronzealder

VMÅ 2748 Langesgaard 2012,1, boplads yngre bronzealder/ældre jernalder

VMÅ 2751 Uden navn, boplads yngre stenalder

VMÅ 2752 Uden navn, boplads yngre bronzealder/ældre jernalder

Den arkæologiske funktion har desuden et særdeles givende samarbejde med Thy-Mors Detektorforening. Disse deltager i museets undersøgelser på Nedergården og på Aggersborg. Desuden foretager de i samarbejde med museet eftersøgningen af metalførende arkæologiske lokaliteter flere andre steder i Vesthimmerlands Museums ansvarsområde.

Derudover deltog museumsinspektør Bjarne Henning Nielsen i et forskningssamarbejde om moseskeletter fra Vesthimmerland. Resultaterne ønskes udgivet i 2014.

Udgravning ved Skarp Salling i forbindelse med Skagerrak4

Historie og nyere tid

Nyere tids-funktionen har primært været beskæftiget med at løse basisopgaver, foretage mindre undersøgelser, afgrænse fremtidige indsatsområder samt opbygge netværk og samarbejdsrelationer inden for og uden for Vesthimmerland. Sagsbehandlingen med henblik på genstande og arkivalier blev sat yderligere i system.

Bl.a. på grund af indsatspuljen har bygningsdokumentation fyldt meget i årets gang. 24 byggesager blev fulgt op med fotodokumentation og registrering. Herunder ledvogterhuset i Aars, som blev fotodokumenteret, opmålt og enkelte bygningsdele hjemtaget til museets samling. Huset var den sidste bevarede bygning fra stationsområdet i den forhenværende stationsby Aars og jernbaneknudepunkt i Vesthimmerland.

Derudover udarbejdede museet kulturhistoriske beskrivelser til udvalgte bygninger på hovedgaden i Aalestrup. Opgaven blev løst ved ansættelse af ekstern arbejdskraft og i samarbejde med byens lokalhistoriske arkiv. Den understregede samtidig et stigende behov for at påbegynde et målrettet arbejde med kulturmiljøerne i kommunen, ikke mindst i lyset af byudviklingsplaner, indsatspuljen og landsbyudvikling.

Den faste kulturarv blev yderligere taget op som emne i forbindelse med projektet ”10 steder med sjæl”, der blev afholdt under Bygningskultur 2015. Formålet var at sætte fokus på bygningskulturen og dermed skabe interesse og diskussion. Museet deltog i at udpege 10 betydningsfulde bygninger og steder i Vesthimmerland og var med til at udarbejde tekstmaterialet. Johanne Lundager fra Teknisk Forvaltning var tovholder ved projektet og sørgede for den praktiske gennemførelse.

Jfr. fireårsplanen blev påbegyndt et indsamlings- og undersøgelsesprojekt, der vil strække sig over de kommende år. Emnet er sommerhuse og fritidsliv i sommerhusområderne. I første fase blev der skabt overblik over emnet og gennemført interviews med sommerhusejere i Øjesø, Hvalpsund, Louns, Trend, Ertebølle og Lendrup. En del af resultaterne er fremlagt i årbogen 2012.

Udkantsbegrebet var genstand for undersøgelse i et forprojekt, støttet af Kulturstyrelsen, der havde til formål at bane vejen til et større forskningsprojekt i samarbejde med Museum Lolland Falster, Museum Sønderjylland, Ringkøbing-Skjern Museum, Lemvig Museum, Museet for Thy og Vester Hanherred og Syddansk Universitet. Projektet fortsætter i 2013.

SAMLING OG BEVARING

Inden for sit ansvarsområde har museet til opgave at udvikle sin samling, således at den bidrager til de fælles nationale samlinger. Den omfatter en righoldig arkæologisk samling med jordfund fra hele Himmerland og en fin kulturhistorisk samling, bl.a. af genstande fra landbokulturens sidste tre århundreder - deriblandt en god beholdning af landligt tekstil. Museet rummer desuden lokalhistoriske genstande, fotografier og arkivalier fra Vesthimmerland med hovedvægt lagt på Aars og omegn.

Museets registreringer rapporteres til de centrale databaser Regin, Fund og Fortidsminder, MUD og Arkibas. I efteråret blev der ansøgt om en bevilling fra Kulturstyrelsens digitaliseringspulje til konvertering af museets arkæologiske registreringer til Regin. Ansøgningen blev imødekommet og arbejdet vil blive udført i 2013. Når dette arbejde er tilendebragt, har museet i videst omfang opfyldt sine digitaliseringsforpligtelser overfor Kulturstyrelsen og realiseret digitaliseringsplanen fra 2008.

I 2012 har nyere tids funktionen oprettet 12 museumssager og registreret 600 genstande i Regin samt registreret 614 billeder og oprettet 28 sager i Arkibas. Mange a-sager er blevet suppleret med nyt materiale. Kim Ørsted Iversen er museets administrator på Regin og Arkibas og har løbende ydet assistance til andre lokalhistoriske arkiver i kommunen med henblik på registrering af billeder og arkivalier., således i forbindelse med at Gedsted Arkiv gennemførte en konvertering fra GV til Arkibas4.

På genstandssiden har museet modtaget flere tekstiler og personlige genstande som supplement til tidligere indkomster. Bl.a. to portrætter af stifteren af Løgstør Avis, Edvard Jørgensen og hustru. Indsamlingen blev suppleret med indkomst af fotografier og arkivalier.

Konserveringsopgaver med henblik på jordfund og nyere tids genstande er løbende udført af Bevaringscenter Nordjylland (BCN). Opgaverne er begrænset af økonomien og omfatter derfor kun den mest påkrævede indsats. BCN rådgiver ligeledes museet angående opbevarings- og magasinforhold og gennemfører konservatorilsyn med museets bevarings- og udstillingsforhold.

En del af museets samling blev opbevaret på et fjernmagasin, der var uegnet til opbevaring af museumsgenstande. Dårlige klimaforhold, manglende sikring og overhængende fare for vandskader er en konkret og vedvarende trussel for denne del af museets samlinger. Takket være en bevilling fra Vesthimmerlands Kommune kunne en midlertidig flytning af magasinet til bedre egnede lokaler påbegyndes i november 2012. Flytningen af museumsgenstande forventes afsluttet i februar 2013.

Med henblik på at langtidssikre museets genstande, gennem en optimering af opbevaringsforholdene, har Vesthimmerlands Museum i 2012 indledt samarbejde med en række museer i Vest- og Midtjylland til etablering af et fællesmagasin i Skive.

FORMIDLING

Grundlaget for en kvalitativ formidling af museets samlinger og viden er systematiske undersøgelser og forskning indenfor museets ansvarsområde. Ligesom samlingerne er offentligt ejede, skal resultaterne af museets vidensindsamling og forskningsmæssige undersøgelser tilgængeliggøres for offentligheden.

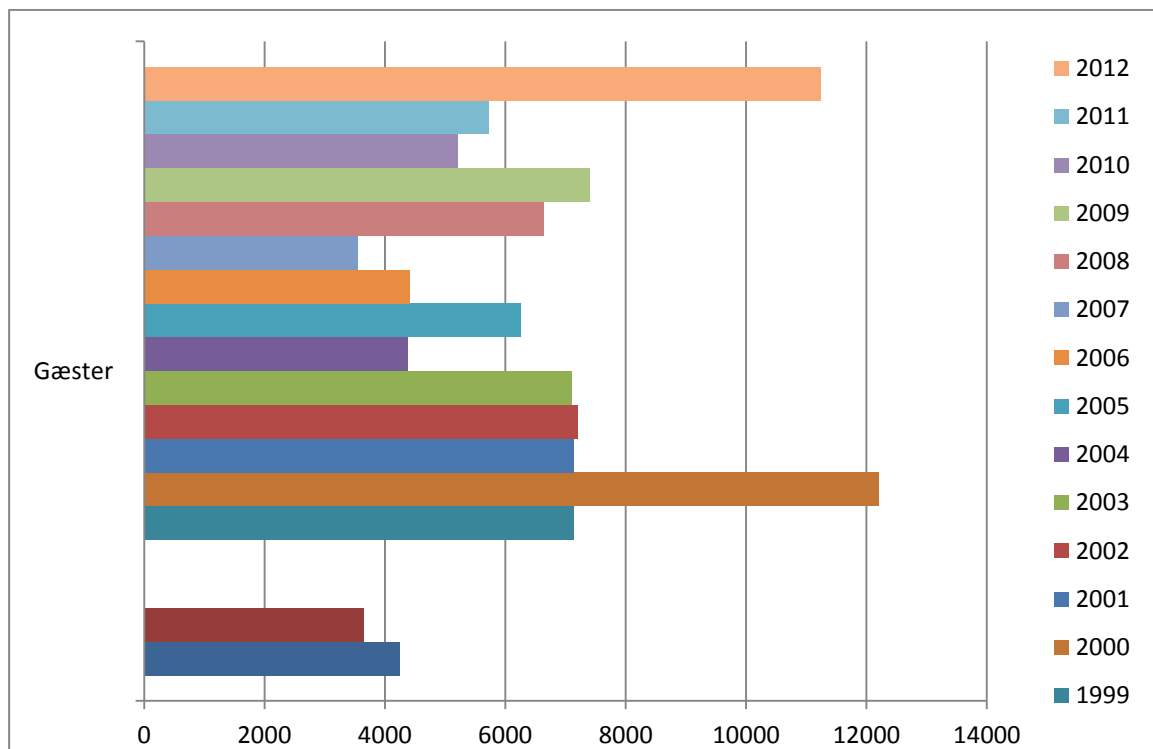
Arrangementsfladen i 2012 var mangfoldig og bød på 42 programsatte arrangementer: 15 foredrag, 7 byvandring, 6 omvisninger, 2 busture, 2 kirketure, 1 debatarrangement, 1 seminar og 2 koncerter foruden familieaktiviteter, udstillingsåbninger, årbogsudgivelse, markering af Den Internationale Museumsdag og Arkivernes Dag. Museet lagde derudover lokaler til en række arrangementer med andre aktører, bl.a. slægtsforskere og biavlforening. Endvidere har museets medarbejdere deltaget i tv- og radioprogrammer, holdt eksterne foredrag og seminaroplæg, afviklet rundvisninger i udstillingen og byen for foreninger, erhvervsclubber m.v. og har gennemført seminarer og planlægningsmøder for fagkolleger og samarbejdspartnere.

Bl.a. kan nævnes:

- Foredrag i Oldskriftselskabet på Nationalmuseet
- 100 års jubilæum for Historisk Samfund for Himmerland og Kjær Herred.
- Foredrag ved Folkeuniversitetet i Vesthimmerland (Løgstør), København, Holstebro, Viborg, Skive. Alle om: ”Vikingetid i Vestlige Limfjord”.
- Foredrag om yngre bronzealders kulthus Grydehøj i Viborg. Bronzealderseminar.
- Foredrag om Vesthimmerlands kulturarv i sogne- og foreningsregi.
- Fremvisning af Myrhøj, Rævemosen, Nedergården og Giver for den amerikanske ambassadør Laurie Fulton og Flemming Kaul, Nationalmuseet.
- Seminar om Udkantsdanmark med deltagere fra museer og universiteter.
- Rundvisning i Vesthimmerland af professor Haio Zimmermann og studenter fra Hamburg Universitet
- Deltagelse i DK4 udsendelse. Arkæologien i Vesthimmerland redigeret af Frantz Howitz
- Indslag i TV2-Nord om særudstilling Natur, Tro og Kirkerum.
- Deltagelse i TV indslag i 24Nordjyske og optagelser til TV-Midt/Vest (Metaldetektiverne) udsendes forår 2013.
- Indslag i TV2-Nord Guld fra gemmerne.
- Deltagelse i TV-Midt-Vest program om arkitektur i Vesthimmerland.
- Deltagelse i P1 sammen med Else Roesdal og Søren Sindbæk om Aggersborg.

- Deltagelse i udsendelse om arkæologi på Radio Midtjylland.
- Deltagelse i udsendelser på P4.
- Oplæg på de danske museers fagmøde under ODM.

Besøgstallet for 2012 er gjort op til 11.234 gæster, som er det næstbedste resultat siden 1995 og kun overgået af tallet fra 2000, året efter indvielsen af den nye museumsbygning.

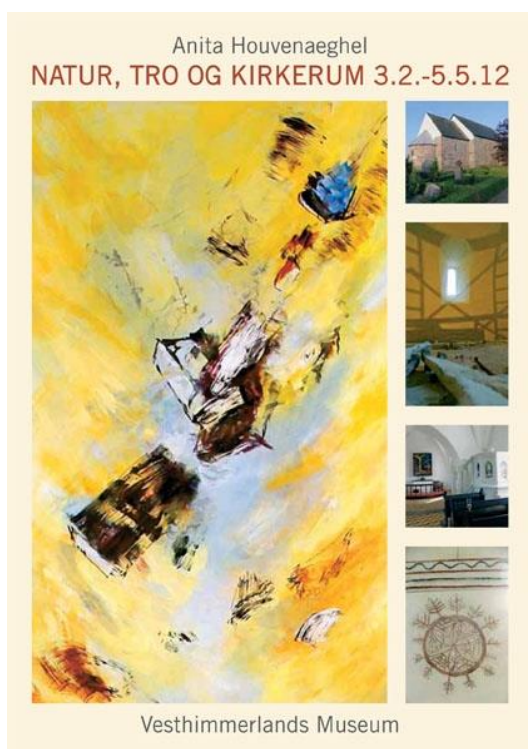

Besøgstallet kan dog ikke ses som repræsentativt i forhold til den samlede brugerflade, der har benyttet sig af museets ydelser og tilbud. Da museet er en undersøgelses- og oplysningsinstitution med myndighedsopgaver og en udadvendt publikationsvirksomhed, er brugergruppen stor og mangfoldig. Det antages derfor at langt flere mennesker har gavn af museets samlinger, viden og aktiviteter. Denne mere abstrakte og ideelle effekt kan dog næppe måles kvantitativt, men kan kun aflæses i museets funktion, aktivitetsniveau og betydning som kulturarvsinstitution i Vesthimmerland og statsanerkendt museum i Danmark.

Udstillinger

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX(Mangler: beskrivelse Natur, Tro og Kirkerum)

Det nok mest opsigtsvækkende arrangement i 2012 var åbningen af særudstillingen Natur, Tro og Kirkerum, hvor rund 360 gæster overværede talerne ved borgmester Knud Kristensen, MF Flemming Møller Mortensen, biskop Karsten Nissen, billedkunstner Anita Houvenaeghel, samt præst og kunstsribent Troels Laursen.

Hjemmesider

Museets faste hjemmesideadresse er www.vesthimmerlandsmuseum.dk og indholder oplysninger om aktuelle begivenheder, udstillinger, besøgsmuligheder, undersøgelser m.v. I forbindelse med campingvognsprojektet i 2009 blev oprettet en yderligere hjemmeside med adressen www.voreskulturarv.dk. Museets hjemmesider har sammenlagt haft 221.257 unikke hits i 2012. Udviklingsarbejdet med undervisningssitet www.stationsby.dk fortsatte i 2012 og forventes afsluttet i 2013.

Formidlingsprojekter under udvikling:

"Vikingetidens ringborge som verdenskulturarv"

I 2009 tilsluttede Vesthimmerlands Museum og Vesthimmerlands Kommune sig et projekt, der på initiativ af Nordjyllands Historiske Museum arbejder for, at af de tre vikingetidsringborge Aggersborg, Fyrkat og Trelleborg optages på listen over verdenskulturarv. Ansøgningsprocessen blev ikke afsluttet i 2012.

"Kulturarvstjenesten Vesthimmerland – nye veje til brugerinddragelse på kulturarvsområdet"

Det drejer sig om et helt unikt dialog- og udviklingsprojekt, der i en hidtil uset form kombinerer professionelt museumsarbejde med brugerdreven innovation. Projektet afvikles over en toårsperiode fra 2013 til 2015. Formålet er at bringe den lokale kulturarv aktivt i spil som ressource og udviklingsparameter i et landdistrikt og udkantsområde som Vesthimmerland..

”Ertebølle stenalder – arkæologisk oplevelsescenter”

I forår 2012 har Vesthimmerlands Kommune bedt Vesthimmerlands Museum om at udarbejde et arbejdsnotat vedr. en fremtidig drift af stenaldercenter Ertebølle. På baggrund af en byrådsbeslutning foreligger et driftsgrundlag på 750.000 kr. årligt med forventning om at centret åbner for publikum i sommeren 2013 under ledelse af Vesthimmerlands Museum.

”Danmarks oldtid i landskabet”

Kulturstyrelsen har udpeget de 100 mest betydningsfulde fortidsminder i landet. Seks af dem ligger i Vesthimmerland. I 2013 skal adgangsforholdene og skiltningen forbedres. Vesthimmerlands Museum realiserer projektet i Vesthimmerlands Kommune i tæt samarbejde med kommunens tekniske forvaltning.

”Applikation til mobiltelefoner”

Projekt under KulturarvNord, der tilgængeliggøre informationer om kunst og kulturarv i Nordjylland. Vesthimmerlands Museum udarbejder en app med oplysninger om fortidsminder, bygninger, kulturmiljøer, forfattere, kunstner og nutidskunst i Vesthimmerland. Offentliggørelse i 2013.

Publikationer:

I 2012 udgav Vesthimmerlands Museum fjerde årgang af museets egen årbog. Årbogen er på 95 sider med ni artikler fra museets arbejdsmark. Artiklerne er skrevet af museets medarbejdere, samarbejdspartnere og venner af huset. Redaktionen lå i hænderne af Egon Jensen, Thorkild Nielsen, Inger Holm Lorentzen, Hardy Jensen og Broder Berg. Bogen udkom i 530 eksemplarer. Bogens indhold og forfattere:

De arkæologiske undersøgelser på Skagerrak 4-tracéet. En foreløbig rapport
Af Simon Kjær Nielsen og Sine Toft Jensen

Aggersborg under overfladen. Geofysisk opmåling af en vikingeborg
Af Søren M. Sindbæk, med bidrag af Hannah Brown og Helen Goodchild

Møntproduktion i Ørbæk og kongemagtens interesse i Limfjordsområdet i 1000-tallet
Af Jens Christian Moesgaard

Et sjældent firkantet vikingskrin fra Næsby
Af Hanne Billeschou Juhl

Ødekirker i Vesthimmerland – et overblik
Af Ditte Nørgaard Madsbøll

Sommerhuse i Vesthimmerland - optakt til et forskningsprojekt
Af Kim Ørsted Iversen

Pensionater – i Aars
Af Thorkild Nielsen

Natur, Tro og Kirkerum
Af Troels Laursen

Ambassadøren på visit
Af Bjarne Henning Nielsen

Derudover har museets medarbejdere leveret bidrag til følgende publikationer:

- Sine Toft Jensen: En artikel om Hulbæltet i Borregård med planlagt udgivelse i monografi i 2013.
- Simon Kjær Nielsen: Tre artikler: ”Limfjorden i vikingetid – åben for sejlads mod vest og nord?”, ”Undersøgelserne ved Aggersborg” og ”Kystlinien og besejlingsforhold”. Alle i monografien ”Kongens Borge” med udgivelse i 2013.
- Bjarne Henning Nielsen: ”Løve på afveje”. Skalk nr. 2, 2012.
- Bjarne Henning Nielsen: ”Undskyld”. Skalk nr. 6, 2012.

Endvidere har museets medarbejdere leveret korte bidrag til bl.a. museets hjemmesider og nyhedsbrev. Derudover er der som resultat af det gode samarbejde med Vesthimmerlands Gymnasium forfattet og udgivet en artikel om Intraface-projektet i museumsformidlernes fagblad MID.

Markedsføring

Museet udgav en mindre folder og annoncerede i turistmagasiner. Medarbejderne skrev en lang række indlæg og pressemeddelelser til den lokale og regionale presse, deltog i flere TV- og radioudsendelser og annoncerede udstillinger og arrangementer i digitale og analoge kalendere.

Derudover udgav museet en ”Kør selv-guide” til kendte og mindre kendte kulturarvsseværdigheder i kommunen. Folderen er meget populær og forventes genoptrykt i bearbejdet version i 2013.

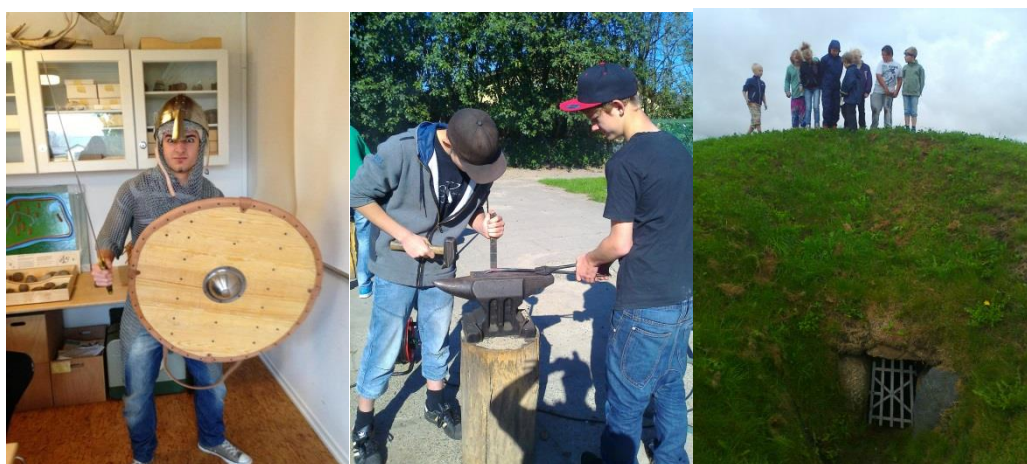
MUSEUMSUNDERVISNING/SKOLETJENESTE

I oktober 2011 påbegyndte Vesthimmerlands Museum et formidlingsprojekt, der havde til formål at udvikle museumsundervisningen på Vesthimmerlands Museum og samtidig se på

koordineringsmuligheder i Vesthimmerland. For at give projektet det nødvendige faglige løft, ansatte museet Kim Callesen, der er uddannet lærer med linjefag i dansk, historie og mediekundskab fra Ribe Statsseminarium i 1991 og har 20 års erfaring fra Folkeskolen, Den grønlandske Folkeskole og Den frie Skoleverden.

Museumsunderviser Kim Callesen har siden oktober 2011 systematisk opbygget kontakt til kommunens skoler og faglærere, udviklet og afviklet talrige undervisningsforløb og anlagt en grejbank med udstyr til hands-on formidling såvel på skolerne som på museet.

I 2012 har museumsunderviseren betjent 4233 gæster. Deraf 3461 børn og 460 voksne i undervisningsaktiviteter med 148 forløb, hvoraf 116 blev afviklet på museet og 32 ude på skolerne. I hele projektperioden har han haft samarbejde med klasser fra 19 skoler samt 10. klassecenter og Vesthimmerlands Gymnasium. Derudover har han betjent grupper fra 14 børnehaver. Museumsunderviseren er tæt knyttet til det museumsfaglige miljø på Vesthimmerlands Museum og dermed i stand til at inddrage nyeste viden i sine undervisningsforløb.

Udvalgte emner i særforløb:

- ”Jernalder ” 4.a på Aalestrup Skole 1 besøg på museet og 4 x 2 lektioner på skolen

- ”Tid” Heldagsklassen på Aalestrup Skole 1 besøg på museet og 4 x 2 lektioner på skolen.
- ”Ringborgenes matematik ” Infrace-projekt i samarbejde med Aars Gymnasium og 1.g.
- ”Gundestrupkarret-stangdukketeater” i samarbejde med 3.a+3.b på Østermarksskolen.
- Vikingetid i Vester Hornum Børnehave skemasat til uge 20. 4x3 lektioner
- ”Danmark for 100 år siden” Emneuge for hele Vilsted Friskole 3x3 lektioner
- Intro-forløb i Akt.-klasse på Farsø Skole i 2x4 lektioner
- Stenalderforløb i 3.klasse på Farsø Skole på 5x3 lektioner
- ”Tro gennem tiden” forløb i akt.-klasse på Aalestrup Skole 5x2 lektioner
- Projekt om Grønland, 3 4.klasser på Østermarksskolen 2x2 lektioner+ 2 dage med spørgetimer på museet.
- Middelalderen 2x2 lektioners forløb i 5.kl på Aalestrup Skole
- Dateringsmetoder, 5.kl Aalestrup Skole

Museumsunderviser Kim Callesen er p.t. den eneste medarbejder i kommunen, der har overblik og know-how med henblik på at inddrage museal kulturarv målrettet og med den rette didaktiske og pædagogiske tilgang i undervisningsforløb. Han har en grejbank med alsidigt hands on-udstyr, som ellers ikke er til rådighed på skolerne og som er med til at give eleverne helt unikke oplevelser. Kim er sin egen mobile enhed, der kommer ud til skolerne, og han har hidtil løst undervisningsopgaver på årsbasis svarende til 16 lektioner om ugen.

Både elever og lærere udtrykker glæde for museets tilbud og den fleksibilitet med henblik på emner og afvikling. Skolerne har taget godt imod den del af formidlingen, der sker på skolen, ikke mindst pga. ressourcebesparelser med henblik på transporten.

I samarbejde med Vesthimmerlands Gymnasium blev afviklet to AT-forløb. Det første blev gennemført i marts og omhandlede Vikingetidens Ringborge. Forløbet både museets arkæologer, leder og museumsunderviser. Det andet forløb omhandlede emnet byudvikling, hvor eleverne fik en introduktion til museum og arkiv samt mulighed for at søge i arkivets database og dermed finde oplysninger til de emner, de arbejdede med.

Det bliver en ganske væsentlig opgave i 2013 at fastholde og sikre udviklingen af museets undervisningstilbud, da projektets bevillinger udløber ved slutningen af året.

ADMINISTRATION OG ØKONOMI

Vesthimmerlands Museum modtager faste tilskud fra Vesthimmerlands Kommune og Kulturstyrelsen. Årets omsætning var på godt 9,2 mio. kr. Heraf udgjorde det kommunale driftstilskud 2,2 mio. kr.; museet tilvejebragte hertil yderligere 7 mio. kr. gennem statsligt tilskud (1 mio. kr.), indtægtsdækkende virksomhed, projektbevillinger, entréindtægter og donationer.

Det høje aktivitetsniveau, og dermed også et stigende behov for håndtering af digitale data, har lagt voldsomt pres på museets edb og serverløsninger. Situationen er blevet alvorligt ikke mindst pga. den hurtigt voksende mængde af digitalt billedmateriale - fra fotografier til elektroniske kort og tegninger. Samtidig øger formidlingsforpligtigelserne presset på at gøre dataene tilgængelige gennem forskellige platforme og medier.

Eksterne bevillinger har gjort det muligt at arbejde hen imod nye serverløsninger, hvor bl.a. fysisk adskilte afdelinger kan arbejde på en fælles server med fælles adgang og netforbindelse. Samtidig arbejdes der på trådløs netforbindelse til hele huset inkl. udstillingssalene.

Det øgede aktivitetsniveau i 2012 har udløst større behov for ressourcer til administration og regnskabsførelse. I denne forbindelse blev det nuværende regnskabssystem opgraderet, således at museet bedre kan håndtere de efterhånden mange projekter, der realiseres ved hjælp af eksterne midler. Derudover blev foretaget en række ændringer og optimering med henblik på administrative arbejdsgange og processer.

ORGANISATION OG PERSONALE

Museet beskæftigede i årets løb 35 personer. Heraf dog kun fem fastansatte på heltid. Øvrige var projektansat (10), på timeløn (13), i tilskudsordninger (4) eller praktik (3). Dertil kom ca. 15 frivillige medarbejdere, som udgør en uundværlig del af museets arbejdsstyrke. Tilsammen har de lagt ca. 2.500 timer, dvs. ca. 1.25 årsværk.

Lønnede medarbejdere og praktikanter på VMÅ 2012:

Ann Cathrine Gadd	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Ann-Christine Larsen	Rengøringsmedarbejder

Anne Bente Andersen	Rengøringsmedarbejder
Annie Nørby	Museumsassistent, sekretariat og administration
Bent Rask	Receptionist
Bente Rode Bach	Receptionist
Broder Berg	Museumsleder
Bjarne Henning Nielsen	Arkæolog, funktionsleder
Chanette Klepner Veldt	Receptionist, tidsbegrænset ansættelse
Dora Joel	Receptionist
Ditte Madsbøll	Praktikant, formidling
Ghita K. Andersen	Praktikant, administration, tidsbegrænset ansættelse
Gitte Mortensen	Receptionist, tidsbegrænset ansættelse
Hanne Rasmussen	Receptionist, arkæologisk medhjælp, tidsbegrænset ansættelse
Hanne Sørensen	Rengøringsmedarbejder, tidsbegrænset ansættelse
Holger Svindt	Udstillingstekniker
Jette Andersen	Rengøringsmedarbejder, tidsbegrænset ansættelse
Kasper Ambeck	Assistent administration, tidsbegrænset ansættelse
Kim Callesen	Museumsunderviser, tidsbegrænset ansættelse
Kim Ørsted Iversen	Historiker, registrator, arkivar
Lea Hillebrenner Pind	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Line Lybek Witt	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Louise Villadsen	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Marie Gamborg Laursen	Receptionist
Marie Vang Posselt	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Martin Sejr Nielsen	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Mathias Bülow Kastbjerg	Receptionist
Merete Larsen	Rengøringsmedarbejder
Mette Kjær Schaldemose	Praktikant, arkiv og registrering
Morten Lyngkjær Jensen	Arkæolog, tidsbegrænset ansættelse
Sine Toft Jensen	Arkæolog og udgravningsleder
Simon Kjær Nielsen	Arkæolog og udgravningsleder
Steen Christiansen	Praktisk medhjælp
Thomas Bagge	Historiker, tidsbegrænset ansættelse
Troels Ness	Receptionist

Personalemøder og afdelingsmøder er fremtrædende mødefora for medarbejderne. Derudover afholdtes møder i museets administrative gruppe, som blev nedsat i 2012 i lyset af organisationens hurtige vækst. Endvidere blev gennemført MUS-samtaler og arbejdsmiljømøder. Et kontrolbesøg fra arbejdsstyrelsen i efterår 2012 resulterede i en positiv rapport og grøn smiley.

Museets medarbejdere deltog i en række efteruddannelses tilbud og møder, herunder museumsfaglige møder under ODM. Husinternt blev afholdt et førstehjælpskursus.

Kim Callesen repræsenterede Vesthimmerlands Museum i Børnekulturelt netværk og deltog i denne forbindelse i udviklingsprojekter.

Broder Berg repræsenterede Vesthimmerlands Museum i følgende organisationer:

Nordjyske Museers Udviklingsråd (NMU), forretningsudvalg, formand

Center for Museumsundervisning MidtNord, bestyrelse, formand

Historisk Samfund for Himmerland og Kjær Herred, bestyrelse

Den Levende Middelalder på Vitskøl Kloster, bestyrelse, næstformand

Fonden Vitskøl Kloster, bestyrelse

CFU Nordjylland, brugerrådet

BYGNINGER, LOKALER OG INVENTAR

Teknisk Forvaltning har foretaget en udvendig og indvendig gennemgang af bygningerne Søndergade 44 og Himmerlandsgade 29. Nødvendige vedligeholdelsesopgaver blev sat i gang med henblik på tagrender, murværk og udvendige dræn. En turnusordning med en årlig bygningsgennemgang blev aftalt. Især murværket ved tårne og nicher viser bevoksning med mos og alger, der nedbryder fugningen og skader murværket. Der er brug for særlig opmærksomhed med henblik på løsning af problemet.

I længere tid har der været konstateret opstigende vand under gulvet i Per Kirkeby tilbygningen. Ved årsskiftet 2011/2012 antog problemet et omfang, der jævnlig krævede assistance med stor pumpekapacitet til tømning af kabel- og rørkanalerne – ofte endda flere gange dagligt. Siden er der blevet målrettet sat ind med vedligeholdelse af pumpebrønde og dræn, hvorved problemet øjensynligt kunne blive løst.

Museets tyveri- og brandalarm er regelmæssigt afprøvet, eftersat og vedligeholdt.

Grundet museets øgede antal medarbejdere og stigning i aktivitetsniveauet har der været brug for flere arbejdsstationer og mere plads til opmagasinering af udstyr. Der blev indrettet flere skrivebordsarbejdspladser på første sal i administrationsbygningen. Udstillingslokalet på første sal i 35- bygningen blev nedlagt og inddraget til lagerformål.

Skønt Lokalhistorisk Arkiv Aars er det eneste lokalhistoriske arkiv i kommunen med professionel bemanning og tilknytning til et statsanerkendt museum, må arkivets lokaleforhold betegnes for at være ringest blandt arkiverne i kommunen. Massive pladsproblemer er med til at forhindre en udvikling af det frivillige engagement. Derfor ønskes gamle værkstedslokaler inddraget til arkiv og ombygget til læsesal.

På inventarsiden er der især anskaffet kontorudstyr såsom skriveborde, kontorstole og ebd-udstyr. Derudover fik museet foræret to billedprojektorer.

SLUTBEMÆRKNING

2012 var et meget travlt år på Vesthimmerlands Museum. Der blev arbejdet intensivt og målrettet på at styrke arbejdsområderne i henhold til museumslovens fem søjler indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling. Samtidig gik indsatsen på at fastholde det arkæologiske ansvar i Vesthimmerland og forankre museet i det vesthimmerlandske lokalsamfund som det lokale kulturhistoriske museum. Det lykkedes museets personale at udvikle og afvikle store undersøgelses-, forsknings- og formidlingsprojekter, der formåede at skabe opmærksomhed og respekt om museets virksomhed langt ud over kommunens grænser.

Årsberetningen fra 2012 tegner billedet af et Vesthimmerlands Museum i rivende udvikling. En udvikling, der i høj grad bygger på projektarbejde og projektbevillinger. Det er dog nødvendigt at fremhæve, at museets faste driftstilskud ikke er på et niveau, der giver mulighed for at svare museumslovens nye krav til de statsanerkendte museer med ansvar for arkæologi og nyere tids kulturhistorie. Her ligger ganske alvorlige udfordringer, der vil komme til at afgøre museets fremtid. Det gælder om at fastholde de positive resultater og videreudvikle museet til en stærk og attraktiv formidlings- og forskningsinstitution, der som museum for hele Vesthimmerland kan fungere som fælles hukommelse og vidensbank for områdets kulturhistorie og kulturarv fra de ældste tider til i dag.

Vesthimmerlands Museum har til huse i bygningskomplekset i og omkring Per Kirkebys "Thorshammer", indviet i 1999